

Mahir Suna 72 yaşında. 50 yıldır semtin bakkalı. 50 yıl önce bakkalın yerinde bir kasap dükkanının olduğunu söylüyor. Kasabın olduğu yerde mahmut Bey adında bir gazeteci yaşamış.

Sinekli Bakkal Sokağı

Halide Edip Adıvar'ın romanı Sinekli Bakkal'ın geçtiği sokağı bulduk. Adı Sinekli Bahçe Sokak. Semtte roman kahramanlarından ne Rabia, ne Peregrini, ne de Vehbi Dede yaşıyor.

Bu dar sokak bulunduğu semtin adını almıştır. Türk edebiyatının en çok okunan romanlarından biri olan Sinekli Bakkal işte bu cümle ile başlıyor. Roman o yılların bir İstanbul sokağında geçiyor. Bugün yerinde yeller esen bir sokak.

Aksaray'dan Haseki Hastanesi'ne doğru dönünce ikiye ayrılan yolun solunda, sağdaki son sokak romanda adı geçen sokaktan başkası değil. Halide Edip Adıvar'ın bu masal-roman kanşımı muhteşem eserinde, İstanbul'un kenar mahallelerinde yaşayan farklı sınıflardan kahramanlar aracılığıyla, İkinci Meşrutiyet öncesindeki toplumsal, siyasal ve kültürel yaşam yansıtıyor.

Bağnaz mahalle imamı, damadı Karagözcü ve ortaoyun sanatçısı Kız Tevfik, karısı Emine, billur sesiyle mevlit okuyan kızları Rabia, ona sınısıklam aşık İtalyan müzik öğretmeni Peregrini, zaptiye nazırı Selim Paşa, oğlu Jön Türk Hilmi, Rabia'ya müzik dersi veren Mevlevi Vehbi Dede ve İkinci Abdülhamit Dönemi'nde yalpalayan Osmanlı insanları...

Onlar roman kahramanlardılar ya da değildiler. Bilinen o gün bugün hiçbirinin yaşamadığı, hatta anılarının bile kalmadığı. Köhne çatılı, karşıdan karşıya birbirinin üstüne abanur gibi uzanmış eski zaman saçaklı iki katlı ahşap evlerinden de eser yok.

Gözümüzü yumduğumuzda Halide

Edip'in klasikleşmiş denebilecek tasviriyle o sokağı gönlümüzde hissetsek de, gözümüzü açtığımızda karşımızda dokuz katlı beton apartmanların altında ezilmiş bir sokaktan başka bir şey belirmiyor.

Tenekede fesleğen

Sokağa giriyorsunuz ve üşüyorsunuz. Bu üşüme, Sinekli Bakkal'ın pencerelerinde kırmızı toprak sakslarında al, beyaz, mor sardunya, küpe çiçeği, karanfil ve kararmış gaz tenekelerinde öbek öbek yeşil fesleğeni olan ahşap evlerin serinliğinden değil, apartmanların soğuk görüntülerinden.

Sürütlü kafeslerin arkasında dizili kocakarı başlan da yok. Hani o arada dikişlerini bırakıp pencereden bağura çağıra dedikodu yapan kocakarılardan söz ediyoruz...

1999 yılında Aralık ayının son günleri yaşanırken Sinekli Bakkal Sokak ya da semt sakinin Sinekli Bahçe Sokak dediği sokaktaki görüntüler şunlar: Kapılarının önu zift ve üstüplü bezlerle kapanmış otomobil lastiği tamirhaneleri, henüz süt getirmiş kamyonlarla görünmez olmuş küçük bakkal ve minik marketler, yolun ortasında uyuklayan ayağı kırık ve bir gözüne katarakt inmiş yaşlı köpek, lokantaların bacalarından çıkan yemek kokuların üzerilerine sinmiş insanlar...

Bu sokakta ne zamandır ayağı takunyalı, başı yazma örtülü, eli bakraçlı

Eskiden cumbalı ahşap evlerin olduğu sokakta şimdi 8-9 katlı apartmanlar yükseliyor.

kadınlar çesmeye gidip gelmiyor. Saçları iki örgülü kız çocukları kapı eşiklerinde sakız çiğnemiyor; şalvarlı, yırtık, yalınayak, başı kabak oğlanlar kırık taşlar arasındaki su birikintileri etrafında çömelmiş kağıttan gemi yüzdürmüyor.

Kınalı parmak

Romanın ilk sayfalarında "eğer bir yabancu durur, su dolduran kadınlarla ahbaplık ederse bir kınalı parmak ona mutlak iki yer gösterir. Biri Mustafa Efendi'nin "İstanbul Bakkaliyesi" öteki arka penceleri çeşmenin üstüne açılan İmam'ın evi" diye yazıyor.

Semt'in şimdiki sakini, bırakan romanda adı geçen bakkalın nerede olduğunu yakın tarihini bile çok iyi bilmiyor. Semtin en yaşlı esnafını bulduk. Adı Mahir Suna. 72 yaşında. 50 yıldır semtin bakkalı. 50 yıl önce bir bakkalın olduğunu hatırlayan tek kişi o. Bakkalın yerinde bir kasap dükkanı olduğunu söylüyor: "Kasabın olduğu yerde Mahmut Bey adında bir gazeteci yaşardı. Sokakta Şeyh-ül İslam'ın ahşap konağı vardı. Bir de talebe yurdu vardı. Yıkıldı yerine bina yapıldı. Atl arabalar, faytonlar tozu dumana katardı sokakta. Sokak suçuları gitti. Evlerin o kocaman

bahçeleri artık yok. Bahçeler artık sadece sokağın altında yaşıyor. Sinekli Bahçe Sokağı."

Kasap Selim Amca ise dükkanın olduğu yerde eskiden bir yetimhane olduğunu söylüyor. "Sağır ve dilsiz çocukların yaşadığı bir yetimhane imiş burası. Bahçe içinde kocaman ahşap bir bina imiş." Sinekli Bakkal Sokağı'nın tam göbeğinde bakkal dükkanı olan 53 yaşındaki Mehmet Demirkaya ise 1961 yılından bu yana o sokakta yaşıyor. Sinekli Bakkal'ı duymamış. "Bakkal diye birşey yok. Sarmaşıklar vardı. En çok onları özlüyorum. Tamburi Cemil Bey'in ahşap köşkü vardı. Ne güzeldi." diyor.

Sinekli Bakkal çıkmazında eski bir elektrikçi dükkanı olan 1933 doğumlu Enver Günsever'in sokakla ilgili anımsadıkları şunlar: "Tamirhaneler, menteşe işi yapan kalıp dükkanları, açık hava sinemaları yok artık."

Sinekli Bakkal ya da Sinekli Bahçe Sokağı'nın 1900'ün başlarındaki hali, betonların altına gömülmüş bir enkaz gibi. Ama Halide Edip'in romanı ile kuşaktan kuşağa sürdürüyor yolculuğunu.

Ayten GÖRGÜN

53 yaşındaki Mehmet demirkaya, 1961 yılından beri bu sokakta yaşıyor.

Enver Günsever 1933 doğumlu. Elektrikçi. Açık hava sinemalarını özlüyor.

İSTANBUL YAZILARI

● Reşad EKREM KOÇU

Duvar yazıları ve resimleri

Umumi yerlerde, bu arada bilhassa cami ve mes-cid avlularında, okullarda kışlalarda, vapur ve tren gibi vâsıtalarında bulunan umumî ayak yollarında ihtibas edilmiş cinsi arzû ve hırsların tepkisi altında dünyanın her tarafında müstehcen yazılar yazılmış, müstehcen resimler yapılmıştır. Bunlar, dünyanın her tarafında olduğu gibi memleketimizde ve öncelikle yüzbinlerce, milyonlarca nüfus barındıran İstanbul'da görülür.

Bilhassa cami ve mes-cid avlularındaki umumî ayak yolları duvarlarına yazılmış yazılar arasında cinsi sapıklık vâdisinde gaayetle müstehcen kayıtlar vardır. İhtibas edilmiş arzû ve hırslarının esiri bir takım adamlar, o hırs ve arzuları o yazılarda hakikat olmuş gibi göstererek semtlerinin güzel gençlerini iftira ile kirletmeden çekinmemişlerdir. Aynı yolda bir takım ruh hastalarında, kendilerine benzer me-cul şahıslara duvar mektubları yazmışlar, bu mektublara cevaplar yazılmış, randevular verilmiş, kolay tanışmak için âlâmeti fârikalar, işaretler bildirilmiştir.

Cami ve mes-cid avlularındaki ayak yolları duvarlarına bu çeşid yazılar bilhassa geçen asır sonlarında ve asrımız başında 1880 ile 1913'e kadar çok olmuştur ki duvarlarda ve kapu arkalarında boş bir yer kalmamıştır. Duvarların kara boya ile boyanması ve katranla sıvanması bu kötü ve çirkin telvisatı önleyememiş, yazılar çakı ile, bıçaqla kazınarak yazılmıştır. Yine o devir içinde ibtidâî müstehcen resimler, portreler, hatta müstehcen kompozisyonlar yapılmıştır. Bunların arasında konuları çirkin ve müstehcen olsa da ibtidâî fakat hakiki sanat eserlerine rastlanmıştır. (...)

(İstanbul Ansiklopedisi. Cilt 9. Sayfa: 4795-96)

BULMACA

BULMACA SERVİSİ: 677 04 51

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Soldan Sağa

1. Marmara Denizi'nde bir ada. / Dört tarafı suyla çevrili kara parçası. 2. Bir organımız, / Yeryüzündeki beş büyük kara parçasından her biri. 3. Engebeli bir yerde bir yolu geçirmek için açılmış yer. / Mesafe. 4. Bilgisiz, cahil. / Fiilden isim ve sıfat türeten ek. 5. Göçebelerin konak yeri. / Vasıta. 6. (... bit) Tutanak. / Akdeniz bölgesinde bir akar-su. 7. "Laka"nın ünsüzleri. / Amerika'nın plaka işareti. / "Pili"nin ünsüzleri. 8. Kapalı olmayan. / İskambil kağıtlarında biri. 9. Ürün vermeyen toprak. / Anlam. 10. Kiraya verilerek gelir getiren mülk. / Eski Mısır Tanrısı.

Yukarıdan Aşağıya

1. İstanbul'da bir ilçe. / Büyük kardeş, ağabey. 2. Muğla'nın bir ilçesi. / Koyu, yapışkan çamur. 3. (Kis.) Reaksiyona boz nükleik asit. / Az süren, uzun olmayan. 4. "X" ışınlarından daha kısa dalgalı olan ışınlar. / Şehir ve kasabaların dışında kalan çoğu boş ve geniş yer. 5. Topraklarımızı sevgiyle söylenen bir sözcük. / Müzikte bir nota. 6. (... hter) Bir çeşit kekik. / Padişah bastonu. 7. Ağzı geniş tek kulplu su kabı. 8. İsviçre'de bir ırmağ. / Radyum'un kısaltması. / Dansli, içkili eğlence yeri. 9. Tiyatro edebiyatı. / Mizrap, çalgı. 10. Bir haber ajansı. / Azelya.

Pena, Aa, Açıya, ma, , Kır, Anadolu, Re, Za, Aşa, Kanca, Aar, Ra, Bar, Drama, G-

Yukarıdan Aşağıya: Beykoz, Akka, Ula, Balçık, Rno, Kısa, G-a, Akar, Ra,

Soldan Sağa: Burgaz, Ada, Er, Andkara, Yama, Ara, Nodon, Ma, Oba, Aras, Za, Alota, Lk, Usa, Pl, Açı, Bey, Kısır, Mana,

BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

Hürriyet
16 ARALIK 1999
PERSEMBE

İstanbul

Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.'yi temsilen

Doğan Yayın Holding A.Ş. adına

AYDIN DOĞAN

Yazışleri Müdürü

NEYİRE ÖZKAN

Sorumlu Müdür **DOĞAN SATMIŞ**

Editörler **AYŞEN GÜR**

FERRUH YAZICI

SOSİ DOLANOĞLU

SERHAT ÖZTÜRK

SERHAN YEDİĞ

SİMTEN DANIŞMAN (Kelebek)

Görsel Yönetmen **ÜMİT KÜRÜZ**

Polis-Adliye **CELAL KORKUT**

Reklam Müdürü **FAZİLET YASAER**

Basıldığı Yer: HÜRRIYET

GAZETECİLİK VE MATBAACILIK A.Ş.

TEL: 677 04 25 FAKS: 677 04 21

